

SLOVENEC.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejeman veljá: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.

V administraciji prejeman veljá: Za celo leto 18 gl., za pol leta 6 gl. 50 kr., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. V Ljubljani na dom pošiljan veljá 1 gl. 20 kr. več na leto. — Posamezne številke veljajo 7 kr.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2.

Naznauila (inzerati) se sprejemajo in veljá trispotna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat: 12 kr., če se tiska dvakrat: 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniški ulici h. št. 2.

Izhaja vsak dan, izvemki nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 169.

V Ljubljani, v četrtek 24. julija 1884.

Letnik XII.

Velevlasti na morji in na suhem.

Ne spominjamo se, da bi bil kak človek kedaj večjo pozornost vzbudil, kakor oni v liberalno-radikalnem Londonskem polmesečniku „Fortnightly Review“. Po tvrdki „G“ so sploh sodili, da je pisatelj onega članka gotovo angleški minister, Gladstone, posebno zato, ker iz sestavka odsevajo vse njegove solnčne in senčne strani, kakor žije in bije.

Gladstone in njegovi tovariši v ministerstvu sicer odločno trdijo, da s člankom niso v nikaki zvezi: a ko bi bil Gladstone hotel razkriti svoje načrte o prihodnji angleški politiki, ne za las bi se njegov članek od onega ne ločil. Mogoče, da so roke Ezavove, a glas pa je Jakobov.

In kaj pravi članek? Jedro je to-le: Anglija, Francija, Rusija so velevlasti na morji, po svoji naravi se morajo sprijazniti; Nemčija, Avstrija in Italija so velevlasti na suhem, tudi te se naj z bogajo in poslušajo Bismarcka, dokler jim drago. Anglija želi na suhem le miru, in v tem oziru hoče podpirati države na suhem; neevropska vprašanja pa naj bi reševale le one tri gori imenovane svetovne velevlasti na morji. Članek konča: „Ako zabranimo razprtije edino le med onima narodoma, s kterima živimo v vedni dotiki, moramo gledati malomarno gibanja diplomatov in vojskovodij na suhem“. Kaj naj sodimo o tem? Reči moramo, da je bil ves krik proti članku prav nepotreben. Razložek med vlastmi na morji in suhem je vendar naraven; to je posledica preteklih stoletij in v prvi meri pa velikanskega razvoja novejšega časa.

Ali ni Bismarek pri Berolinskem shodu Francozom prigovarjal, da naj pozabijo na Elzacijo in Loreno in naj se odškodujejo s Tunisom? Anglija, Francija, Rusija morejo razširjevati svoje ozemlje, ne da bi rušile kako evropsko pogodbo. In da te vlade čutijo svojo ekspanzivno moč, o tem nas podučijo najnovejša zgodovina. Kraljica angleška nosi tudi indijsko cesarsko krono; Francija si je prilastila cesarstvo Anam, in Rusija že preži na Perzijo ter obdaja Indijo. Države na suhem pa so navezane na svoje meje, ktere morejo razširiti le na stroške

druzih enakopravnih držav. Pričele so se „konglomeracije“, o kterih je prorokoval že minister tretjega Napoleona, a končale se še le bodo.

Kontinentalni razvoj provzročil je že mnogo krvavih bojev, in danes stojé vse te države o orožji od glave do pêt. A tudi Rusija, Anglija in Francija se morda še trčijo na širnih prostorih paganskih dežel v jugu in vzhodu.

Francija je delala kisel obraz proti članku „G“, akoravno se je pisatelj dobričal francoskemu narodu. Častital je Francozom, da imajo vendar enkrat ministra, ki si je narisal določene načrte. Opomnil je, da je Palmerston dolgo sovražil Francijo kot naravnega sovražnika; leta 1851 pa se je sprijaznil s to državo in jej ostal prijatelj do svoje smrti. Sporazumljenje s Francijo, s katero je Anglija v dotiki v Newfoundlandu in na Madagaskarji, v tihem in indijskem morji, potrebno je tudi sedaj. „Branec svoje koristi v Egiptu, hočemo se spominjati, da ima tudi Francija svoje koristi ob Nilu, kterih važnost in pravica bodete rastle vsled razširjajočee se kolonijalne francoske oblasti. Razširjanju te države nam ni treba biti sovražnim, dokler se ne godi na naše stroške.“

Kaj želé Francozi še več? Ali Francozom se zdé vsa angleška zatrevanja neodkritosrečna; to so čutili nedavno v Tonkinu, in kdo vé, kaj bi se bilo zgodilo, ko ne bi bili v Pekingu spoznali angleške zadruge v Egiptu. Vzrok francoske nevolje je pa gotovo še drugi, kterega posebno v Berolinu dobro poznajo. Dan „plačila“ Francozom ne gre iz spomina, in angleške želje, da se na kontinentu ohrani mir, jim niso prijetne. „G“ piše: Angležem veleva previdnost, „da odkritosrečno podpirajo Nemčijo pri vtrjevanji miru, in da vedno povzdigujejo svoj glas, kedar se ponudi priložnost, da priporočajo mir“. In zakaj veleva to previdnost? „G“ pravi: „Ker je Nemčija sedaj to, kar je bila nekaj Francija: posrednica Evrope“. Z drugimi besedami, ker je od Nemčije odvisen evropski mir, ki ga želi Anglija.

O Bismarcku govori „G“ manj laskovo. Očita mu namreč, da je Anglijo v Egiptu speljal na led.

Res je, da je Bismarek zadržal pravočasno posredovanje zapadnih držav v Egiptu. Posledica je bila, da je Aleksandrija ležala v razvalinah. Res je tudi, da je zabranil skupno vojevanje Anglije in Francije. Anglija je toraj sama pričela delo v Egiptu. Ko bi bila srečna, kakor sprva, bila bi hvaležna nemškemu kanclerju. A ker jej gre vse narobe, kriv je le Gladstone.

Kaj pa Rusija? Sklenila je ad hoc tricarsko zvezo z Avstrijo in Nemčijo. Je pa li ta vez trdna, ne bomo sodili, povdarjamo pa, da je vada, ki jo Anglija stavi Rusiji, zeló zapeljiva. „G“ piše: „Več ko 40 let je bila Rusija naš naravni sovražnik. Pobjili smo jo 30 let; gojili smo očitno sočutje do njenih sovražnikov 23 let, in ko je zmagovala, skušali smo naravnost ogreniti užitek njene zmage. Kaj nam je oboje koristilo? Posledica krimske vojske je bila vstaja v Indiji; posledica rusko-turške vojske je bila afganistanska vojska. Pred četrtino stoletja je bilo naše sovrašstvo proti Rusiji v vzhodnji Evropi razumljivo; mnogo naših državnikov je bilo prepričanih, da pot v Indijo pelje skoz Turčijo, in da je ozmansko carstvo trdnjava naše Indije proti prodirajočemu Moskovičanu. Le še nekaj bojazljivcev si sedaj domišljuje, da bi utegnili prodiranje Rusov proti Carigradu spodkopati naše stališče v Hindostanu. Anglija bi gotovo raje videla Carigrad v ruskih rokah, kakor kterega-koli naroda.“

Čudno! Skriti Anglež govori sedaj tako, kakor je govoril pred 31 leti car Nikolaj proti angleškemu poslaniku: „Jaz in Anglija, Anglija in jaz, za drugo se ne brigam“. Stari car je tačas še dostavil: „Vzemite si Egipt in Kandijo; jaz vém, da Vam ugaja“. Danes bi bila Anglija z Egiptom zadovoljna!

Ko je 22. februarija 1853 sir Seymour Nikolaja spomnil na Avstrijo, ta odgovori: „O! vedeti morate: če govorim o Rusiji, mislim gotovo tudi na Avstrijo kar se enemu prileže, prileže se tudi drugemu“. O Prusiji dolgo časa niti govora ni bilo. Sedaj pa je Nemčija zaščitnica Turčije in vodi Evropo.

Članek „G“ je toraj nekak program, kako naj bi se rešilo veliko vprašanje sedanjega veka mirnim

LISTEK.

Opis Krškega okrajnega glavarstva.

(Odgovor na kritiko v 163. šte. „Slovenca.“ *)

Na prvi pogled sem vesel kritike; mislil sem si: Glejte, celó v obsirnem „listku“ se nekdo spominja drobne knjižice, ki je prva te vrste na Slovenskem. Morebiti kritikar z dobrohotnim namenom omenja knjižice, o kteri mu je znano, da je stalo pisatelja dosti truda, da je le težko beli dan zagledala, ker so se ji v materijalnem obziru, zlasti z strani založbe stavile ovire. Založil sem 250 iztisov te knjižice, kar me stane čez 60 gold., (cena posameznemu iztisu je pa 30 kr.) — prodal sem pa do zdaj še le 2 iztisa; enega je vzel neki č. gosp. kaplan v St. Jerneji, drugega pa gospodična učiteljica v Krškem, od ktere si jo je moral tudi kritikar, g. Ravnikar, učitelj na ljudski šoli v Krškem, izposoditi, da je mogel kritiko o nji napisati. In kakor njegova kritika priča, knjižica ni bila zanj

*) Naj boljše bi bilo, ko bi kritika in odgovor nikoli ne bila svitlobe sveta zagledala; a ker tako hočeta, bodi si, pa samo za sedaj. Vredn.

30 kr. vredna, da bi si jo bil sam omislil. Obsega pa vendar 64 strani in 2 zemljevida.

G. kritikar presoja in obsojuje knjižico že radi tega, ker sem že popred spisal več knjig, o kterih „veljavi se je do zdaj le malo slišalo“. Potem se pa kar hvali, da bo de „njegova ocena pravična in da s svojo sodbo ne bo de osamljen“. Poglejmo toraj, kako sodi. Najprvo trdi, da sem pisal (kje?): „kronika je zgodovina“. Potem očita, da so moji sodelavci, šolski voditelji v okraji, pri svojih opisih preveč šolskih dobrotnikov navedli. Ali bi jih mar ne smeli navajati? Ali bi mar ne smel imenovati še g. Hočevarja ne, ki je preskrbel šolskim otrokom lepo šolo in tudi njemu lepo brezplačno stanovanje?! Tudi mu ni po volji, da se pri opisih šol imenujejo učitelji ali pri opisu cerkvá pa zvonovi! Č. g. Orožen, ki štajarske cerkve tako obsirno opisuje, naj bi šel toraj vprašat g. Ravnikarja, ali sme zvonov pri svojih cerkvenih zgodovinah omenjiti. Ta gospod me hoče tudi podučiti s tem, koliko učencev imam na svoji šoli, trdi, da jih vsako leto hodi samo 40—50, nikdar več. Naj pogleda v letno poročilo od lanskega leta, pa jih bo naštel: 38 + 11 + 9 = 58.

Potem se pa spravi na učenjaški stol in dvomi, da Keltov v „Nevidunum“-u — tako piše največ učenjakov, tudi preč. g. Jarc, redko pa „Noviodunum“ — ni bilo. Kdo pa je bil v „N.“ in okolici? Morebiti je g. kritikar tak korenjak-učenjak, da bo de dokazal, da so bili Slovenci v N. in okolici o Kristusovih časih. Jaz rajše verjamem g. Dimitzu, ki „Nevidunum“ imenuje „ursprünglich ein keltischer Ort“. G. R. pravi, da so imeli Rimljani Kranjsko že pred Kr. rojstvom v svoji oblasti. „Norik“ seveda l. 13. pred Kr.; „Panonijo“ pa so dobili v last v l. 6—9 po Kr. Zdaj pa vprašam g. R., kam je Dolenjska takrat spadala? O Valvazorji mi očita, da sem v svoji drobni knjižici povedal, da je v Krškem umrl. Jaz sem se držal Radiča (v predgovoru k novi izdaji [Krajčevi] Valvazorja), ko pravi: „Ganz verarmt verlebte Valvazor in einem kleinen Häuschen in Gurkfeld in Unterkrain, das er von dem Rathsbürger Vodnik einem Vorfahren des der Zeit nach ersten hervorragenden slovenischen Dichters Valentin Vodnik (geb. 1758) im Februar 1693 gekauft hatte, seine letzten Tage, ja wohl buchstäblich Tage, denn schon am 19. September 1693 starb er daseibst

potom. Kako daleč pa bode segla angleška „malomarnost nasproti gibanju diplomatov in vojskovodij na kontinentu“, o tem molči „G“. Belgija bi bila v nevarnosti, Holandija še v večji. Ali bi bilo avstrijsko pomikanje proti Solunu tudi „malovredno pomikanje?“

To vse spada še k polju „konglomeracij“.

H-t-b-r.

Poglavje iz fizike.

VIII.

Lepa prilika se mi ponuja, da spregovorim na tem mestu nekaj besedi o popularnem ali poljudnem znanstvenem slovstvu. Nekdaj so se učeni moške skoro bali, da ne bi znanstvo zašlo tudi med ljudstvo. Pa naj nihče ne pravi, da to je bilo le v temnem srednjem veku. Nikakor ne, ampak najbolj v starem paganskem veku in tudi še v začetku novega veka. Kakor so pa nekteri moške s svojo čudno nerazumljivo pisavo (n. pr. Hamann, Kant) zakrivali se v skrivnostno meglo, tako so drugi v sedanjem stoletju skušali vso vednost, da tako rečem, podomačiti, t. j. spraviti jo v lahkoumevno obliko in po gladki prijetni poti poslati jo med širni svet. Vednostni spisi te vrste so jako umevni, zraven tega pa tudi zanimivi, celo zabavni. Na ta način širiti znanost se pravi: znanost popularizovati, t. j. znanost narediti poljudno. Sploh se sme reči, da se dandanes najbolj dela za razširjenje znanosti, mnogo bolj, nego za napredovanje. To ima mnogo slabih nasledkov, a časa ni mogoče vstavljati. Tu velja edino le načelo: klin s klinom. Podomačimo znanost tudi mi, širimo jo tudi mi, in sicer pravo znanost in na pravi način. V prvi vrsti pa one znanosti ali boljše: ono znanje, ki je najbolj potrebno in to se kaže v tako imenovanih dnevnih prašanjih. Nemci, Francozi, Lahi in drugi omikani narodi davajo na svetlo na tisočere brošur ali knjižice, ki se pečajo s takimi prašanji, in lahko bi se dokazalo s statistiko, koliko vspeha da imajo. Nektera knjižica postane prav zgodovinska, ako je pisatelj vdihnil ji pravega duha in ga vli v pravo obliko.

Tudi med Slovenci zagleda včasih beli dan knjižica, kakor sem jo popisal. Videli bomo, koliko vspeha bode imela nedavno izišla Filip Haderlapova za volitve na Koroškem. Reči pa le smem, da zavedni verni Slovenci na tem polju zelo malo premalo storimo. Koliko prašanj je, ki zanimajo dandanes že našega kmeta in nikjer ne dobi pojasnila! Časopisov večina kmetov še ne čita, ker se jim zdé predragi ali pa nerazumljivi. Tudi se v časopisih važne zadeve večidel tako razpravljajo, da ne more umeti nepodučen kmet dotičnih sestavkov, še manj pa pride do lastne sodbe. Knjižice so pa kakor za nalašč za ta namen. Zaradi majhne cene jih vsakdo lahko kupi; ker imajo le malo strani, se jih nikdo ne ustraši, in ako so primerno pisane, podučijo ter zanimajo toliko bralca, da je pridobljen.

Posvetoval sem se že z nekterimi veljavni in izvedenimi možmi, ali bi ne kazalo, da se lotimo resnobno dela in priskrbimo slovenskemu ljudstvu potrebnih knjižic ali brošuric. Vsakdo, kterega sem prašal, je priznaval, da bi bilo tako početje zelo

koristno. Zdi se mi toraj, da manjka sedaj samo pravega zanimanja za to zadevo; treba je, da se ta misel kolikor mogoče razširi. V dopisu iz Celovca („Slovenec“ št. 150, 151) se kaže zelo enaka želja. Gotovo jo bode rodoljubni dopisnik skušal vzbuditi še v marsikomu drugemu.

Da se ta misel izvrši, priskrbeti si moramo troje pomočkov: 1. denarja, 2. pisateljev, 3. prodajalcev ali kupčevalcev. Denarja zato, da ne bode cena posameznim knjižicam previsoka. Ako se v ta namen vstanovi odbor in ako si pridobi z nekterimi izvrstnimi proizvođači zaupanje, pridobil si bode gotovo tudi denarnih pripomočkov. Pisateljev pač ne bi manjkalo za plačilo, ali upati je, da bodo tudi brez tega radi dali narodu kak cvet svojega navdušenja za narodno prosveto. — Posebno pozornost pa bi morali obračati na razpečevanje knjižic. O tem so tudi nekteri že pisali, ali zboljšalo se pri nas dosedaj ni dosti. Kolikor mi je znano, razprodajajo se po trgih in semnjih molitvene knjige, izmed zabavnih kak „Pavliha“ ali „Lažnjivi kljukec“, kaj drugega ni videti. Skrbeti bi morali zato, da bi se knjižice prodajale, kakor drugo kramarsko blago. Naj bi imeli prekupci precej dobička, pa bi radi sprejemali med svojo zalogo take knjige. Glavna stvar pri vsem je toraj le denar, kar je že Celovski dopisnik povdarjal. Naš kmet bere rad, kar dobi zastanj ali vsaj za neznatno ceno. Sicer mu je pa kozarec vina mnogo več vreden, kakor majhna knjiga. In temu se ni čuditi: vsakdo to ljubi, kar pozna. Ako kmet ne pozna vrednosti knjig, kako moreš pričakovati, da jih bode rad kupoval?

Upam in goreče želim, da bi se ta misel vresničila kmalu. V takih knjižicah bomo nakopičili sila veliko moči, ki bodo delovale za pravo in za dobro. Seveda pretiravati to potrebo bi bilo enako nespartmetno, kakor ne ozirati se na njo. Pisati moramo le to, kar je res dobro in ljudem potrebno. Ako kakega „pisca“ samo prsti srbé in ima papirja odveč, takrat ni še ravno nujne sile. Drugače je, kadar začno ljudje posmehovati se pridigarjem, stepavati se s koli, nalivati v želodec peklenke pijače — takrat bi pa že utegnili majhna potrebica biti, da se ljudje navadijo rabiti svojo zdravo pamet.

(Dalje prih.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 24. julija.

Notranje dežele.

Kakor „Soča“ vé, je vsled poslednjega pritiska na Slovence od zgoraj, *slovenski jezik na Goriškem* mnogo pridobil. Učiti so se ga jeli ljudje, ki so se poprej le malo zanj zmenili.

Na *Českem* v nemškem mestu Gabloncu razširila se je misel, da bi bilo dobro za ondi živeče Čeha napraviti češko šolo. Na to se pa „Gablonzer Ztg.“ razšopiri in zagrozi: „V interesu tukaj živečih Čehov, ki si pri nas svoj kruh služijo, nadjamo se da misel o vstanovi češke šole tukaj za zmiraj le misel ostane. Kar nič se bomo obotavljali imena tistih Čehov objaviti, kateri bi prošnjo podpisali, da bodo pri nas zaradi tega ob kruh in zaslužek prišli! Nemško mesto Gablonz ne mara za velike češke nazore in zabraniti se bodemo znali proti vsakemu

napadu. — Slovenci, glejte, tako se postopa med Nemci proti Slovanom! In mi? Mi želimo z vsemi v miru živeti in nikomur škodovati, a naše srdite nasprotnike podpirati bolj znabiti še kakor domače, nas nobena zapoved ne veže, bila bi le bedarija.

V *avstrijski konjici* vrše se zopet velikanske spremembe gledé vojne službe. Do sedaj je imela konjica nalogo sovražnika opazovati in poročila prenašati. Grof Pejačević, ki je za generala konjiškega nadzornika, je pa sprevidel, da bi bilo dobro, ako bi se konjiki in pa jahajoče baterije topničarjev spojili v vojskinem času v skupino, ki bi bila zmožna boj tudi na svojo roko pričeti in manjše praske dovršiti. Vsled tega se bodo letos po Ogorskem vse konjiške vaje v tem smislu vršile. V vojnem ministertvu izdeluje se pa nov službeni pravilnik.

Za *gorenje-avstrijskega deželnega glavarja* namenjen je, kakor „Politik“ poroča, Kremmünsterski prelat Bernhard Achleuthner.

Gališki deželni odbor je izročil cesarskemu namestniku Zaleskemu spomenico o škodi, ki jo je poslednja povodenj po Galiciji napravila. Za velike ceste in mostove potrebovalo se bode 100.000; za napravo okrajnih in občinskih cest pa še posebej 275.000 gold. Ker deželni zaklad, kterega prebivalci dopolnjujejo, ne bode toliko svote zmagal, prosi se vlada, da pripomore deželi na pomoč s kako večjo svoto, ktere bi ne bilo treba vračati.

Velik poboj med *judi* in *kristjani* napravil se je bil minolo soboto v Borislavu blizo Drogobiča na Gališkem. Ko je bilo izplačevanje delavcev, kateri ondi nafto kopljejo, dokončano, so jih nekteri protižidovski uradniki pošuntali, da so šli židom okna pobijati, kar se je tudi takoj zgodilo. Toda to ni bilo še vse. Vlomili so tudi v sinagogo, kjer so toro (židom sveto darilo pri službi božji) na drobne kosce raztrgali in po tleh razmetali. Sedaj je pa tudi judom kri zavrela, kajti žid, kakor je sicer malopriden in goljufiji in slepariji podvržen, svoje vere in vsega kar k nji pripada, se pa vedno trdno drži. Prav v pravem pomenu besede so se jeli klati in pobijati, tako da so mrtvi in ranjeni na mestu obležali. Miru ni bilo mogoče poprej napraviti, dokler ni bilo žandarjev, ki so morali orožje rabiti, preden so razburjene sosede saksebi spravili. Pri tej priložnosti so tudi dva ubili. Razburjenost je neki silna.

Ogorskim Slovanom pričeli se bodo lepši dnevi, za to nam daje upanje presrečni sprejem Madjarov, ki so se pripeljali v severoslovansko prestolnico, zlato Prago, češko narodno gledišče občudovat. Vsi večji in veljavniši Ogorski listi pečajo se s tem obiskovanjem, ki je bil še pred nekeji leti nemogoč. Kar bi tedaj tudi naj bolj premeteni politiki ne bili skupaj zvarili, napravilo se je sedaj samo po sebi. Čehi in Madjari so si podali roke v zlato Pragi; sad te prijaznosti vžili bodo pa prej ali slej Čehom sorodni Slovaki in Srbi živeči pod krono sv. Štefana. Ogrri dobro spoznajo važno nalogo, ki jo ima danes češka dežela v Avstriji in „Pesti Naplo“ piše v tem smislu: „Da se Češka okrepi, ji Ogorska iz srca želi, kajti Češka stoji na straži z ognjenim mečem, ki brani ponemčevanju pot proti iztoku. Ako bi padla Češka, pride na vrsto Ogorska! Ko bi bilo to potovanje zadostno naznanjeno in pripravljeno, vdeležilo bi se ga bilo več madjarskih politikov, ki bi bili prišli občudovat bogastva narodnega češkega zaklada; Čehi imajo svojo univerzo, svoje gledališče, svoj muzej in svoje društvo učenjakov. Mi Madjari najbolj razumemo, kaj to pomeni. To je vstajenje češkega naroda! In prav so storili tisti naših bratov, ki so šli Čeha pozdravljati v zlato Prago. Zahvaljujemo se Čehom za čast, da so v madjarskem jeziku nagovorili našince in pač ne vemo zakaj bi se sovražili!“ Kakor vse kaže, postale bodo medsobojne razmere med Madjari in Slovani vedno boljše, kajti kakor se čuje, ponudili bodo Čehi Madjarom kmalo priložnost, da zopet pridejo v zlato Prago in

an seinem alten Leiden, der Krankheit grosser Männer, dem Podagra“.

Ako g. kritikarja tako boli, da sem omenjal, da je bila v „Radečah“ morebiti ladijestaja Rimljanov, naj se zaradi tega znese zopet nad zgodovinarjem Dimitz-em, ki to omenja. Da je pa še med Krškimi in Radečem še kaka druga ladijestaja bila, kakor g. kritikar želi, to je seveda res, namreč pri Sevnici na Štajarskem.

G. Ravnikar mi očita nedoslednost v pisavi. No, v tej zadevi me to tolaži, da tako očitane zadene skoro vse pisatelje slovenske, samo g. Ravnikarja ne, ki tako redko kaj med svet pošlje, da človek v „kvaliteti“ niti v „kvantite“ njihovih spisov nedoslednosti najti ne more, ravna se pač po pregovoru: „da molčeči ostane modrijan“. Pa s svojo kritiko se je izdal, da ni taka luč. Pod besedo „Hunnengraber“ umè namreč samo grobove Huncev, mož je vzel besedo „ad verbum“, pa se je spekel, kajti ne vé, da so stari pisatelji z besedo „Hunnen“ celo sodrgo starih narodov od l. 400—900 tako nazivali. Potem pa je tako naiven, da misli, kakor bi jaz sodil o Huncih, da so se bili ti divjaki kdaj pri nas naselili. — Za mojo knjižico, ki je name-

njena največ ljudskim učiteljem ali odrasli mladini, kliče na dalje vse zgodovinarje na pomoč, naj bi v nji neresnic iskali in meni dokazali, kako sem s to knjižico „milemu narodu škodoval“ in „sebe osmešil“. Strašno!

Dosledni g. kritikar pravi v začetku svoje „pravične“ sodbe, v kateri mimogredé omenja, da bi bil slehern boljše tako knjižico spisal (Kolumbovo jajce!), da sem bil preobširen pri opisih posameznih občin; proti koncu pa je pozabil na to svojo trditev in očita, zakaj sem zgodovino nekterih krajev samo z dvema vrsticama omenjal. Naj pa na pr. gosp. Ravnikar obširno zgodovino fare Sv. Duha opiše; č. g. župnik Vesel (menda učenejša glava od g. R.) mi ni vedel o sv. Duha fari nič več povedati, kakor je v knjižici na str. 29. s tremi vrsticami povedano. Pa še vse polno plev bi g. R. rad v moji knjižici našel. Nektere številke in pisava imen se res ne vjemajo z najnovejšim „imenikom“ c. kr. statistične komisije; a tega jaz nisem kriv. Ko se je knjižica tiskala, tega „imenika“ še ni bilo. Toraj sem se moral zanesti na poročila g. učiteljev. Da pa kritikar knjižice na vseh straneh še videl ni in le pokukal površno vanjo, kaže to, ker se je v kritiki

debelo zlagal, ko pravi, da sem jaz Tržiše med Radeški okraj uvrstil. G. Ravnikar, poglejte le v knjižico, in če najdete, da je v nji Tržiše uvrsteno pod Radeče, plačam najprvo Vam 50 gold.; g. Milic me bo že počakal za enak dolg, ki ga imam pri njem zavoljo te pregrešne knjižice.

Največa moja predrznost je pa po g. R. „pravični“ sodbi ta, da se lotim spisovanja „politične in kulturne zgodovine štajarskih Slovencev“, „ko sem že svojo „nesposobnost“ pri tako lahkemu delu dokazal“. Oprostite, g. Ravnikar, to se je zgodilo brez Vašega milostnega dovoljenja! Kedar se bom prihodnjič še kakega dela lotil, ne bom tega pozabil. Zdaj pa je prišel Vaš svet (dobrohoten! seveda!) že prepozno! Rokopis je že od februarja v tiskarni. To je seveda tisti rokopis, kterega je „Slovenska Matica“ zavrgla. Vi že morate vedeti, kajti ste učenjak v ozki zvezi z „Matico“. Pa če mi dokazete, da je oni rokopis „Matica“ kdaj zavrgla, plačam Vam lepo nagrado od obile naročnine, ki sem jo že dobil od štajarskih Slovencev, ki so tako kratkovidni, da zaupajo takemu malovrednemu človeku, kakor sem jaz! Kaj pa mislite, štajarski Slovenci?! Informirajte se pred pri gosp.

tedaj nadjajo se, da jim bo mogoče ondi pozdraviti velikaše in mogotce ogrskega naroda, na kar se bodo pa zopet učenjaki in voditelji češkega naroda ob priložnosti otvorjenja kraljeve opere v Budapeštu tjakaj podali, kjer jim bodo Madjari gostoljubnost povrnili.

Hrvaška vlada ni zadovoljna z vspehom, ki ga je akademični senat pri rovarskih dijakih dosegel s tem, da jih je petorico izključil, temveč zahteva še strogo daljšo preiskavo, dokler se ne izvesta ona dva, katerih eden je oklic spisal, drugi pa, ki ga je čital. Dokler to ne pride na svetlobo, je vlada na obeh svetovnih fakultetah ustavila preskušnje. Rektor Sorkovič se je pa vsled tega svojemu dostojanstvu odpovedal.

Vnanje države.

Velikanska je preiskava, ki se je v **Varšovi** zaradi nakanjenega umora cara Aleksandra III. pričela. Že 96 ljudi, večinoma Rusov, Srbov in Bolgarov so spravili pod ključ. Car svojega prihoda v Varšovo ni odpovedal. Inženirji in žandarji skrbno preiskujejo železnico, ceste, mostove in hiše povsod, koder se bo car peljal. Po gradovih, kjer bo prebival, in kjer so toliko dinamita pripravljene dobili, se delajo najskrbnejše priprave za največjo pazljivostjo. Dolgo časa so mirovali nihilisti, kar se tiče cesarjeve osebe, za to so se pa sedaj tim bolj pomenljivo oglasili v osehah visokih sodnijskih uradnikov. Velika sreča za občinstvo je to, da imajo nihilisti kakor tudi anarhisti povsod svojega Judeža, ki večidel zarote še o pravem času ojavi in preproči.

Preobrat na **Bolgarskem** ruskim listom, ki se strogo narodnega ruskega načela držé, ni nič kaj po volji. Stranka, ki je v Sofiji sedaj na državnem krmilu, zdi se jim vse premalo Rusiji vdana, zato pa vse preveč Avstriji prijazna, kajti zveza radikaleev (Karavelova) in pa konservativcev (knezu prijaznih) nikakor ne more Rusiji všeč biti, ker se premalo njo in njenega diplomata ozira in preveč v avstrijskem smislu in na svojo roko politiko vganja. Vsled tega se bodo morda na Bolgarskem reči tako zasukale, kakor bi Rusiji ne bile več všeč, ker bi se z iztočno politiko rusko križati začele. Zatoraj morajo ruski zastopniki, hoté ali nehoté skrbno paziti na vse kaj se okoli njih godi. Dalje dotični listi pravijo, da bi bil sedaj le ugoden čas združenja Bolgarije in iztočne Rumelije; Rusija bi se temu koraku gotovo ne protivila. Avstrija je Rusijo v Srbiji že prehitela, v Bolgariji se to ne sme zgoditi; kar je pa prav lahko, ako se bo sedanja vlada na Bolgarskem dolgo časa ohranila.

Na **Španjskem** se že zopet nič dobrega ne kaže. Minulo nedeljo žvižgali in sikali so kralju in kraljici v trenutku, ko sta stopila v areni, kjer so imeli boje z biki, v ložo. Pravijo, da je bilo to za demonstracijo, ker je kralj podpisal smrtno obsodbo tistih dveh častnikov, ki so jih potem v Geroni vstrelili. Ravno tisti dan, ko so vstrelili omenjena dva častnika, imeli so pa v Madridu zopet bikovske boje, katerih se pa kralj in kraljica nista vdeležila in tudi poznejših ne. Ne vé se toraj ali je demonstracija bila namenjena kraljevi družini zaradi tega, ker se večkrat zapored nista vdeležila narodnega običaja, ali pa zaradi usmrtenih častnikov. Iz Barcelone je več častnikov zginilo in nihče ne vé kam. Bojé se, da se zopet nekje nova vstaja kuha.

V **Marseille** imeli so delavci svoj shod, na katerem so 6 oseb prijeli in zaprli; med temi je tudi meščan Buisson, ki si je nabral četo 30 mož, ter si je ž njo k županu, kamor ga policijski komisar ni pustil, uhod prisiliti hotel; množica njegova je pa za jedno vpila: „Dela zahtevamo in kruha“. Pozno zvečer so se zbrali v mestni zbornici prefekt, generalprokurator in vsi redarski načelniki, pred zbornico pa blizo 3000 ljudi, ki so se pa vsi prav mirno zadržali. Ravno tedaj zasliševali so pa zaprte, ktere

je generalprokurator (državni pravdnik) tožil zavolj punta in da so se nepostavno skup shajali. Ljudje so se mirno razšli.

Frača in anarhisti sklenili so prijateljstvo za živo in mrtvo. Londonska policija je prišla anarhistom na sled, da se vadijo v metanji raznesljivih bomb na fračo. Bombe te vrste so torpedom podobni podolgasti stožci, ki imajo na osti steklen cilinder z netilom, ki je v zvezi s pikrinokislem kalijem, po katerem se z dinamitom napolnjena bomba vžgé in razleti. Londonska policija še sama ne vé za gotovo, ali se te najnovejše raznesline na Angleškem izdelujejo ali pa iz Amerike tjakaj dohajajo. Ker so anarhisti sklenili vpliv te najnovejše iznajdbe za dokončavanje človeškega rodu nad poslopjem Dunajskega policijskega ravnateljstva poskusiti, se je Londonski policiji umestno zdelo, o ti strašni nakani anarhistov Dunajske policiste opozoriti. Na Dunaji opomina iz Londona tudi niso za prazen in neslan dovtip imeli in so že vse preskrbeli, kar si je le človeška bistroumnost zmisli za zamogla, da preprečijo pretečo jim nevarnost. Ako je razglašena novica resnična, potem bi bil pač skrajni čas, da bi vse države po celem olikanem svetu brez milosti medsebojno na to delale, da se rod anarhistov potrebi iz površja naše zemlje, ali vsaj na varen kraj spravi.

Angleška armada v Egiptu dobila je novega verhovnega generala, Stephensona, ki je 14. t. m., to je ravno tisti ponedeljek v Aleksandrijo prišel, ko so v Parizu nemško zastavo trgali in požigali. Dalje pa ondi tudi še pričakujejo ministra kralja Janeza Abesinskega, ki bo tje po oprasku prišel.

Poročila iz Afrike o **Egiptu** in **Sudanu** vsak dan prihajajo, toda dva dni zapored si niso enaka. Danes tako, jutri zopet ravno narobe. Kakor menda ondi veter potegne, tako raco pa prinese semkaj čez morje. Toda poročila naj si že bodo taka ali taka, resnica je, ktere ne more nihče vtajiti, da Angleži z Mahdijem ali pa narobe Mahdi z Angleži ni še računana naredil in zaradi tega po Sudanu ni še miru in ga tudi poprej ne bo, da bo ena iz med obeh strank popolnoma in do dobrega tepena in se bo taka ali vničila ali pa iz Sudana in Egipta skidala. Priprave od Mahdijeve strani se že na to delajo. „Tr. Tagbl.“ ima poročilo iz Aleksandrije, da se ondi neki po celem Egiptu bojé Mahdijevega lajtenanta, ki se za Saleh Ago piše. Pravijo, da je ta Mahdijev častnik poleg Osmana Digne najbolj zmogel vodja v ustaški vojski in ta je sedaj na poti proti Koroski. Prebrisan je pa tudi, da ne kmalo kdo toliko. Naznanil je namreč egiptovski vladi v Kahiri, da ga je misel podvreči se ji, ako mu pošlje zadosti streljiva in orožja, da se mu ne bo treba Mahdija in njegovih bati. V Kahiri so si pa mislili: „Ne boš Aga! Osel gre le enkrat na led! Dongolski paša nas je speljal na led zahtevajoč od nas proti Mahdiju orožja, streljiva in denarja. Ko smo mu vsega tega poslali, nam je pa fige pokazal in se je Mahdiju na vrat obesil. Ta-le Saleh Aga bi nam ravno tako naredil, ker je še bolj prebrisan, kakor pa Dongolski paša, ki nas je tako nabrisal, da se sedaj z našim orožjem in z našimi novci proti nam bojuje.“ Saleh Aga se pa kljubu temu vedno bliže proti Koroskemu pomika in kolikor bližje tisti deželi prihaja, toliko tesneje je Egipčanom in Angležem pri srecu; kajti angleški major Kitchener, ki je v Koroskem za zapovednika, nabral si je za gotove in drage novce petsto Beduinov, ki ga vsak mesec v okroglem številu gotovih 36.000 goldinarjev veljajo. Za te najemnike se Kitchener silno boji, da bi mu ne ušli vsi do poslednjega pavca in ne prestopili k Saleh Agi, kedar se bo tisti v Koroskem pokazal.

Izvirni dopisi.

Iz Zaliloga, 23. julija. (*Varujte se tatov.*) Ob soprazniku Marijinega obiskovanja so v Zalilogu tatje farno cerkev in podružnico v Suši napadli. V farni cerkvi so popoldne ob 4. uri, ko ravno ljudi ni bilo v cerkvi, kupo pri velikem altari odtrgali in jo v žagrad nad zakristijo prenesli, da bi jo tam odprli in okradili. K sreči je prišla ob tem času neka oseba v cerkev molit, ktere so se z bali in pobegnili. Drugi dan smo našli kupo z denarjem in malo že poškodovano v žagradu. Ravno tisti dan po noči so vlomili v cerkev v Suši. Pri kupi, ktera je pri velikih vratih, so okno popolnoma razbili, taške od kupe potrgali in skušali železni pokrov vzdigniti, kar se jim pa ni posrečilo, ker je kupa tudi od znotraj dobro zaprta. Poskušali so velike vrata vlomiti, pa tudi to ni šlo, ker so bile premočne, poškodovali so jih precej močno. Zadnjič so poskušali tudi pri zakristiji nakrižje in okno ven vreči, kar jim tudi ni šlo spod rok. Pri nas so že večkrat denar iz kupe z limancami jemali, zdaj pa to ni več mogoče, ker je v kupi prenarajeno. Da bi prazni ne odšli, so hotli s silo v cerkev predreti, kar jim pa za zdaj ni ratalo, vendar so škode jako velike naredili. Slišal sem, da so tudi v Seveah podružnico v Lajšah pri sv. Je-

derti okradli. Pa tudi od drugih krajev se sliši, kako tatovi cerkve napadajo in ropajo. Kterih ti nepovabljeni gosti še niso obiskali, naj jim bo to v opomin, da bodo pazni na tatove, katerih je v današnjih liberalnih ter tudi nevarnih časih vse polno.

S Primorskega, 22. julija. Pisal sem nedavno: ako se Nemčur, Madjaron in Lahon le spomni na Rusa, se že stresne na celem životu ter se mu kri stavi. Druzega pridelka ne znajo ti sovragi zakleti, kakor le, da imenujejo Ruse barbare in tako jih imenujejo ne le svetovni možje, temveč tudi duhovni, poznajoči Ruse prav tako malo, kakor ruske vasi. No, kaki barbari so pa sami, hočem reči: Lahoni, so pokazali zadnjikrat, ko se imela blagosloviti zastava podpornega društva v Gorici. To je res barbarstvo! Nemčurji, Madjaroni in Lahoni, vsi skupaj pojdite v Nižji-Novgorod in v druga ruska mesta, in bodete videli, da ni tako res, kakor vi mislite. Barbari ste in barbari ostanete toliko časa, dokler ostanete takošnji tirani, dokler še ne veste, kaj je človekoljubje, kaj je humaniteta. Samo to vprašanje Goriškemu listu: Kaj porečejo ruski judje v Rusiji, ako zvedó, da goriški „Corriere“ tako piše tudi zoper lastne brate v Rusiji? Iz tega sledi: Jud ne sme pisati zoper nobeno narodnost, kajti Jud nima pravice več do narodnosti; sicer ne sme pisati nobeden, ali Jud najmanj. Vsakemu svoje, to je pravično načelo.

Da ponovim: taki in enaki junaki znanstva in morale kvasijo kar naravnost, rekoč: Boljše bi bilo, da bi Turek premagal, kakor Rus, — tako so kvasili za časa poslednje vojske, — kajti ako Rus premaga, gorje nam in katoliški veri! Najžalostnejše je pa še le to, da so žebrali tako tudi nekteri Slovani plitve glave, potegnivši s sovragi po enem in istem tiru. Bog odpusti vsem!

Da pa bodete vsi spoznali kakošnjih misli so ruski metropolit v odnošaju do kat. cerkve, navedem vam samo en nagovor kijerskega metropolita, Platona po imenu, kterege je imel pri kanoniški svoji vizitaciji v Korostošivu do katoličanov in do pravoslavnih. Govoril je, kako nam poročajo „Moskovskija cerkov. Vjedomosti“ od dne 1. julija št. 27. t. l. blizo tako-le:

„Gospod naš Jezus Kristus, prihodivši na zemljo zaradi našega odrešenja in zaradi prinesitve miru na zemljo, nas uči po svojih apostolih, da bi mi, kristjani, enodušni in enomodri, uči nas, da bi živeli med seboj v ljubezni in v soglasju, uči nas, da bi ne imeli med seboj sovraštva in razdorov. Takošnji so bili v začetku kristjani, „bili so eno srce in ena duša“, kakor nam poroča pisatelj apost. Dj. Žalibože, da ni bilo dolgo časa tako, kajti precej potem, kakor nam poroča znana prilika, začel je sovražni človek ljuliko sejati na Kr. njivo, preizvodivši razne mislije med kristjani; in od tega je proizšlo na konec to, da se je edina cerkev Kristusova razdelila na dve: na zapadno katoliško in na vzhodno in od zadnje je proizšla naša pravoslavna ruska cerkev. Te dve cerkvi ste bili rodni sestri, kteri nisti sicer soglasni med seboj v nekterih mnenjih, ali v bistvu, v glavnih verskih resnicah izpovedujeti ene in iste nauke Kristove. Vsi resnični in pravi kristjani, ktere vodi Jezusov duh, duh miroljubiven, vsi želé, da bi se enkrat pomirili; no, kedar se sorodniki sprejo, kako teško se zopet pomirijo, in ravno zato se zapadna in vzhodna cerkev nahajati še do zdaj v razkolu. Do kdaj pa bode še razkol trpel, to vé sam Bog; no, mi bratje in sestre, katoliki in pravoslavni, dolžni smo ohraniti med seboj mir in edinost duha, ne gledé na razkol naših cerkvá, kajti vzajemna ljubezen, zapovedana od našega Gospoda Jezusa K. je glavna podlaga, je glavno znamenje resničnih učencov Jezusovih in ta zapoved ljubezni je taka čednost, brez ktere po besedah sv. Pavla apostola še sama vera ni nič.

Zdaj pa sodite, kaj so Rusi.*)

Domače novice.

(*Dvema Ljubljancanoma*) podelil je presvitli cesar spraznjeni ustanovski mesti v Terezijanišči na Dunaji, ki se izplačujete iz Schellenburgove ustanove in sicer eno Evgenu vitezu Gariboldiju, drugo pa Antonu baronu Codelliju.

*) Res lepa izjava metropolita Platona! A da popolno resnico spoznamo, taki niso vsi metropolit iztočne cerkve. Opomnimo le na izjave metropolita Sarajevskega. Nasproti je pa tudi res, da drugi narodi večidel Ruse krivično sodijo.

Jarnej Ravnikarju, on je učitelj na ljudski šoli v Krškem, pridna, učena glava, pisatelj slovenski itd. „Slovenska Matica“ in „družba sv. Mohora“ in slovenski časopisi so priobčili toliko njegovih spisov, da je groza. — Zato je tako ponosen. — Ne, ne, ne smem še šaliti — vsaj nasproti č. občinstvu ne. Resnico moram povedati: kot meni podložni učitelj se je ta mož hotel na ta način in pri tej priliki nad menoj znositi, zato, ker ga v šolsko-uradnih zadevah nisem mogel pripoznati za višjo avtoriteto!

Slavno občinstvo pa si dovolim opomniti, da so se do zdaj razni časniki toliko povoljno izraževali o mojem slovstvenem delovanju, da smem misliti, da sem v resnici pomagal ljudskemu šolstvu našemu.

Vse znanje latinščine, s katerim razpolaga g. Ravnikar, in ki ga postavlja prav ničemurno na glavo svoje „pravične“ kritike, pridobil si je svoje dni od dveh strastnih nemških utarjev, ki sta mene na enak način obirala.

V Krškem, 18. julija 1884.

I. Lapa j n e.

(Občina Bled) imenovala je častnim občanom deželnega glavarja kranjskega, grofa Thurna. Dotični diplom izročila mu je častna deputacija včeraj; na čelu so ji bili: preč. g. dekan Razboršek, gg. župan Anton Vester in odbornika Franc Vovk in Jan. Mallner.

(Potno predavanje o trtni uši) imel bude 27. julija dopoldne v Čatežu, popoldne v Veliki Dolini na Dolenjskem potovalni učitelj g. Gustav Pirc.

(„Slovenski Narod“) je bil zopet zaplenjen včeraj zarad razprave o „Sokolu!“ — kakor se nam poroča.

(Danes popoldne) svira pod Tivoli c. kr. vojaška godba po naslednjem sporedu: 1. Koračnica. 2. „Slavjanka“, ouvertura Tittlova. 3. „Wo Lust und Freude wohnen“, valček Straussov. 4. Duet iz opere „Ciganka“, Balféjev. 5. „Pappacoda“ francoska polka Straussova. 6. „Entweder-Oder“ brza polka Straussova.

(Zlati križec s krono) za zasluge dobil je, kakor se poroča „Slov. Nar.“ č. g. Anton Ukmar, kurat pri Kanalu, za mnogoletno zaslužno delovanje. Ad multos annos!

(Duhovske spremembe v Tržaški škofiji.) Čast. g. Andrej Mikiša je bil imenovan za upravitelja Brseške župnije.

(Vročina) pritiskala je kakor povsod tako tudi nezno po Trstu. Konec minulega tedna kazal je toplomer od 36—40 stopinj po R. V nedeljo sta se pa nebo in zemlja zdatno ohladila po blagodejnem dežju, ki je rano zjutraj začel iti. Sedaj imajo ondi neki jako prijetno in ugodno vreme.

(Prometnega vrhovnega urada) za državne železnice v Ljubljani ne bo! Vsaj sedaj še ni bilo mogoče, da bi ga bili tukaj napravili, kakor piše gosp. trgovinski minister baron Pino, rekoč: „Oziraje se na ulogo od 21. decembra 1883, št. 19.788, predložene 31. januarja t. l., obžalujem, da moram častitemu mestnemu zboru razodeti, da mi pri sedanjih okoliščinah ni bilo mogoče, vstreci vaši želji, da bi bil vstanovil v Ljubljani ravnateljstvo prometnega urada za državne železnice.“ Na dalje razlaga minister, da so za vstanovitev takih uradov edino merodajne železnične okoliščine in od teh zavisni taki kraji, ki kolikor mogoče v središču omenjenih prog leže, ne pa na koncu njihovem. Iz tega vzroka se ni volil ne Celovec in ne Ljubljana, temveč Beljak.

(Srbski kralj Milan) odlikoval je kapelnika g. Šerenceljna v slovenskem c. kr. pešpolku št. 97 s kr. srbskim Takovskim redom.

(Diurnista) išče c. kr. okrajna sodnija v Senožečah, ki bi umel lepo, pravilno in urno pisati. Rabil se bo pri zemljišni knjigi in dobi plače na mesec po 30 gld. Prošnje do 4. avgusta na c. kr. okr. sodnijo v Senožečah.

Razne reči.

— Lansko leto se je prodalo na Českem smodk za 9 milijonov in 397.639 gold., cigaret za 260.423 gold., tobaka za kadenje in nosljanje za 8 milijonov 909.199 gold. Tobačen davek je tedaj samo na Českem v jednom letu presegel 18 milijonov.

— Kolera se po južnem Francoskem od dne do dne razširja in so se že zdravniki izrekli, da se bo prej ko ne tako razširila, kakor se je bila leta 1865, ko je na dan po 100 in še več ljudi pobrala. Posebno otroke je začela hudo pobirati. Hudo pa tudi razsaja med reveži, ki brezplačno hrano v ljudskih kuhinjah dobivajo. Da so v tem slučaju ljudske kuhinje javnemu zdravstvu na kvar, je očitno, kajti reveži in postopači hodijo po vseh krajih, pa tudi od vseh krajev tje kaj pritiskajo in tako kužno bolezen raznašajo. Jetnikov, ki imajo le še malo časa sedeti, spustilo se bo blizu 340, in kogar za prejo, spravijo ga za deset dni v nekako kwaranteno, da bi tako zatrosenje kolere po ječah zabranili. V poslednjem času se je kolera pokazala tudi v Riassu in je silno huda, ljudje pa na vso moč prestrašeni in zbegani.

— Na Kitajskem se je cesarska vlada za to odločila, da se bodo ondi po celi državi železnice vpeljale, kjer se bo za nje potreba dokazala.

— Šolstvo na Angleškem. Na Angleškem in v Wallisu je 18.540 šol, v kterih ima 4.670.000 otrok prostora; vpisanih jih je 4.273.000, šolo obiskovalo jih je pa počez 3.127.000, toraj 73 odstotkov. Šolski stroški za lansko leto so znašali 3.016.167 liber šterlingov. V 15 letih so se šolski stroški v Angliji in v Wallisu povišali za 318 odstotkov, na

Škotskem pa za 296. L. 1869 je bilo tu vpisanih otrok 1.797.388, letos pa 4.842.549.

— Sad že zori. Kar je mlada Italija zadnja desetletja sejala to zdaj zori; prevratni duh dobiva vedno več tal in je že v vojski pognal močne korenine, ki ne morejo tudi prevratni vladi sami obuditi dobrih upov. Oni dan, ko je bil obešen vojak Misdea, bil je v Palermi ustreljen častnik Scanazi, ki je svojega podložnika z revolverjem umoril. Ko je pa bilo vojaštvo na vajah na Campi d' Annibale pri Rimu, pripetil se je v taborji Rocca di Papa dogodek, ki je vzbudil v laškem častnarstvu največ bojazen. Ko so šli častniki k podpolkovniku po povelje, jeli so vojaki jednega oddelka tako razsajati, da so se morali častniki naglo vrniti in red napraviti. Najbolj je razsajal zastavonosce v osebi podčastnika, ki je na svarjenje častnikovo naglo odgovoril: „Čas je že, da neha to tiranstvo; jaz vržem proč ta prapor, ki je tako onečasten, kakor Italija sama.“ Na to je plnil na zastavo; neki korporal je pa zavpil: „Naj živi republika.“ Vojaki so bili razburjeni, da se je častnikom komaj posrečilo jih pomiriti. „Gaz. de Italia“ je nad tem dogodkom tako razdražena, da pozivlje vlado, naj prevraten duh, če treba, z ognjem in mečem iz vojske prežene. Pa, kakor se kaže, bo vlada, ki odkljuje roparje z redovi in svetinjami, in jim daje za plačilo mestne službe, ki proglašava zavratne morilce postavnih vladarjev za mučenike, težko tako srečna, da bi uporne nazore v vojski zatrla. Revolucija ta je kazen za vlado, ki je vso vero iz vojske odstranila, vojaške duhovnike odvrgla, odpravila obligatne vojaške pridige in sv. mašo. Na velikonoč in božični dan imajo laški vojaki ravno tako svoje vaje in ropotaje po vojašnicah, kakor dan pozneje. Da, vojakom še mogoče ni te dni k maši iti, tudi ko bi sami hotli. Ta prevraten duh je sama vlada spravila v vojsko, zdaj ji pa predsedava. Ko bi vojake na verski podlagi vzgojevala, bi ti ne imenovali vojaške dolžnosti torturo in nadzorstvo tiranstvo: Kakor so sejali, tako bodo želi.

Telegrami.

Celje, 24. julija. Včeraj smo sijajno zmagali, danes propadli za štiri glase.

Kotar, 23. julija. Roparstvo se ob črnogorsko-avstrijski meji zopet množi. Vsak dan bijejo se orožniki z roparji. Ob črnogorski meji sprijeli so se vojaki in roparji; pri ti priložnosti ubili so lajtnanta Kulinoviča. Roparji pobrisali so jo na Črnogoro.

Rim, 24. julija. Na Ischiji se zopet čutijo močni potresi. Do sedaj ni bilo še nobene škode.

Pariz, 23. julija. Panamski prekop med osrednjo in južno Ameriko dodelal se bo še le leta 1888.

Toulon, 23. julija. Na 21. t. m. je bilo med 45 mrliči 39 mrtvih za kolero.

Marseille, 23. julija. Na 24 ur pomrje jih od 21. t. m. po 120, med temi jih pade po 65 za kolero.

London, 23. julija. Včeraj trčila sta španjski poštni parnik „Gijon“ in pa angleški parnik „Neham“. Oba sta se potopila. 56 potopnikov iz obeh skupaj se je rešilo.

Tujci.

22. in 23. julija.

Pri **Maliči**: Vebez, Koelbl, Plank in Polak, trg. potovalci, z Dunaja. — Franc Hönigmann, jurist, z Dunaja. — Franc Dimmer, trgovec, z družino, iz Trsta. — Karl Ernst, trgovec, z Dunaja. — Josip Lederer, trgovec, iz Prage. — Josip Selič, c. k. profesor, iz M. Trübaua. — Janez Pavec, profesor, iz Varaždina. — Helena in Marija Grmovnik, zasebnice, iz Trsta.

Pri **Stonu**: Gustav Wüster, fabrikant, iz Porenjske Prusije. — Janez pl. Podhagasky, inženir, z Dunaja. — Dr. A. Lucardelli, odvetnik, iz Trsta. — Anton Blagne, graščinski oskrbnik. — Elija Popist, c. k. top. častnik, z Dunaja. — Roeder in Nening, trgovca, z Dunaja. — A. Dragutinovič, trgovec, iz Mitrovice. — E. D. Pollak, trgovec, iz Požege. — Dr. Rudolf Trzebieky, iz Krakova. — Janez Skvarča, duhovnik, iz Budanj. — Cruden in Bennet, zasebnika, iz Londona. — Gould, Inez in Tassel, zasebniki, iz Filadelfije. — Dr. Lowry Haekensak, zasebnik, iz Novega Jorka. — Fitsch, zasebnik, iz Cincinnati. — Kellog in Day, zasebnika, iz Čikaga.

Pri **Tavčarji**: Ferd. Brodbek, stavbar, iz Reke. — Jurij Simmič, dacear, iz Karlobaje. — Ferd. Herbich, zasebnik, iz Dinheima.

Pri **Južnem kolodvoru**: A. Zanetti, trgovec, iz Trsta. — Dr. Peter de Favento, zdravnik, iz Gorice. — Dr. Pavel Frapporti, odvetnik, iz Gorice. — Franc Sirc, zasebnik, iz Reke. — Ernst Preisseecker, dijak, iz Celja. — Jos. Lipp in Alojzij Kohlberger, dijaka, iz Gradaca.

Pri **Avstrijskem cesarji**: Janez Moser, duhovnik, z Dunaja. — Janez Sirk, župnik, iz Gradaca. — Karl Böhm, s soprogo, iz Št. Jurja. — Josip Sterbene, s soprogo, iz Železnikov.

Pri **Bavarskem dvoru**: Hitz in Spilmann, trgovca, z Dunaja. — Jos. Mosettig, s soprogo, iz Liebaua.

Tržaško tržno poročilo.

Kava: Santos po 58 gl., Rio 49, St. Domingo 60, Portorico 86, biserna 98, Cejlon 74—120, Java 64, Mokka 97—106.

Sladkor po 21.50—30 gld.

Dišave: poper 88 gl., žbice 63—100.

Južno sadje: dateljni 30, fige iz Kalamate 10, iz Smirne 18, rozine 10, pomoranče 5, limone 3 za vsak zaboj, rožiči 5, mandeljni 85.

Olje: laško 70—88 gl., albansko 42, dalmatinsko 43, angleško 34.50, petrolej 9.50.

Kože: juhtovina 260, podplatje 125—160, teletnina 357—616, jagnječi kožuhi sto komadov 60, zajčje sto komadov 24 gl.

Volna: bosanska 105 gl., albanska 118, isterska 110.

Bombaž: ameriški 76, indiški 48.

Ježice po 11—25 gl.

Mast: maslo 98—104, angleška 55, ogerska 62, špeh 57.

Žito: pšenica ruska 9.25—10.—, laška 10.25, koruza 6.50, rž 7, oves 7.50, fižol 11—12, grah 13—15, riž laški 18.75, indiški 12.— goldinarjev za vsakih 100 kilogramov.

Dunajska borza.

(Telegrafično poročilo.)

24. julija.

Papirna renta po 100 gld.	80 gl. 85	kr.
Sreberna	81	65
4% avstr. zlata renta, davka prosta	103	30
Papirna renta, davka prosta	96	—
Akcije avstr.-ogerske banke	857	—
Kreditne akcije	160 gld. 303	80
London	121	75
Srebro	—	—
Ces. cekini	5	75
Francoski napoleond.	9	67
Nemške marke	59	55

Od 23. julija.

Ogerska zlata renta 6%	122 gl. 25	kr.
" " " 4%	91	65
" " papirna renta 5%	88	85
Akcije anglo-avstr. banke	200 gld. 108	75
" Ländersbanke	101	50
" avst.-oger. Lloyd v Trstu	542	—
" državne železnice	317	—
" Tramway-društva velj. 170 gl.	213	75
4% državne srečke iz l. 1854	250 gl. 125	—
4% " " " 1860	500	135
Državne srečke iz l. 1864	100	168
" " " 1864	50	168
Kreditne srečke	100	176
Ljubljanske srečke	20	23
Rudolfove srečke	10	19
Prior. oblig. Elizabetine zap. železnice	108	40
" Ferdinandove sev.	105	75
5% štajerske zemljišč. odvez. obligac.	104	50

Št. 503.

Oznanilo.

(2)

Zaradi oddaje stavbe nove šole v Dobličih vršila se bude od strani c. kr. okrajnega šolskega sveta Črnomeljskega dne 21. avgusta 1884 ob 10. uri zjutraj zmanjševalna dražba v Dobličih. Cena je naslednja:

1. Vsa mojsterska dela skupaj 3239 gld. 66 kr.
2. Ves material skupaj 1468 " 52 "
3. Vožnja in ročna tlaka 1437 " 66 "

Mojsterska dela z materialom vred oddala se bodo skupaj enemu podvzetniku, vožnja in ročna tlaka pa se bude posebej licitirala in oddala.

Stavbeni načrti, proračun stroškov, cenilni izkaz in dražbeni pogoji leže pri c. kr. okrajnem šolskem svetu v Črnomlji na pregled. Kdor hoče licitirati, položiti mora 10% cenilnega zneska kot vadij in sicer v gotovini ali v hranilničnih bukvicah ali pa tudi v državnih obligacijah, ki se prevzema v tedanji veljavnosti. Sprejemajo se pa tudi pismene ponudbe (offerti), ako dospé do dražbenega dne 10. ure zjutraj zapečatene in poštne proste v roke c. kr. okrajnega šolskega sveta in ako je priložen tudi določeni vadij s kolekom 50 kr. V ponudbi mora biti krstno ime in priimek, stanovanje in stan ponujalec, kakor tudi najnižja cena s številkami in besedami razločno zapisana, ter mora biti tudi dostavljeno, da se ponujalec vsem splošnim in posebnim pogojem brez pridržka podvrže. Potrjenje licitacije pridrži si c. kr. okrajni šolski svet v Črnomlji.

C. kr. okrajni šolski svet v Črnomlji,
dne 17. julija 1884.

Jurjev koledar

za leto 1885

bode izdalo

vredništvo „Jurja s pušo“.

Onsegal bude do 200 strani z ilustriranimi humoreskami, šaljivim berilom in inserati od zadej, kteri se bodo po nizki ceni računali za celo ali pol strani. Izšel bude prve dni decembra t. l., cena mu bude samo 50 kr. Naročnina naj se pošilja vredništvu „Jurja s pušo“ v Trst. (1)